

سنگ کیسه صفرا

بیمارستان سوم شعبان دماوند

واحد آموزش دفتر پرستاری

۱۳۹۵

تماس با ما:

جیلارد، جنب سینما پرستو، بیمارستان سوم شعبان دماوند

تلفن: ۴-۷۶۳۱۹۷۸۱

www.sdmc.sbm.u.ac.ir

معایب درمان دارویی: ۱- درمان طولانی (چند سال) ۲- عوارض جانبی مانند اسهال ۳- عود مجدد سنگ صفراوی بعد از قطع دارو ۴- افزایش کلسترول خون و ایجاد تصلب الشرائین (آترو اسکلروز)

داروهای گیاهی: متخصصان گیاهان دارویی معتقدند اگر روغن زیتون به مقدار زیاد و روزانه ۱ الی ۲ قاشق سوپخوری میل شود سنگ کیسه صفرا را دفع میکند.

۲- درمان جراحی: کاربرد جراحی و برداشتن کیسه صفرا موقعی است که بیمار بیش از ۴۸ ساعت علائم التهاب حاد کیسه صفرا را داشته و یا دردهای کولیکی راجعه (قولنج صفراوی) همراه با سنگ داشته باشد. عمل جراحی میتواند به روش باز و یا با لاپاراسکوپي باشد.

عمل لاپاراسکوپي: با ایجاد چند سوراخ کوچک بر روی پوست برای مشخص کردن و برداشتن کیسه صفرا انجام میشود. درد و زمان بستری بعد از عمل در این روش کمتر است.

رژیم غذایی بعد از عمل:

معمولاً بعد از عمل مواد جوشیده و شیرین بهتر تحمل می شود رژیم غذایی نرم و کم چربی داده میشود.

پیشگیری: برای کاهش خطر ابتلا به سنگ صفراوی نکات زیر را رعایت کنید:

- ۱- از خوردن غذاهای چرب و حاوی کلسترول خودداری کنید.
- ۲- تحرک کافی داشته باشید. ۳- حتی الامکان از روشهای جلوگیری از بارداری به غیر از قرص خوراکی استفاده کنید. ۴- سبزیجات و میوه جات بیشتری میل کنید. ۵- وزن ایده آل داشته باشید (چاقی مضر است). ۶- از استعمال الکل و دخانیات پرهیز کنید. ۷- بیش از دو بار حاملگی مضر است.

۴- تب و لرز

۵- مدفوع خاکستری

۶- نفخ و سوء هاضمه شایعترین عارضه التهاب حاد کیسه صفرا است (کوله سیستیت حاد) که در این مورد کیسه صفرا بزرگ و حساس است. تکرار این حملات حاد منجر به التهاب مزمن کیسه صفرا می شود و با تب همراه بوده و در لمس نیز شکم حساس است.

تشخیص و بررسی احتمالی:

اقدامات تشخیصی می تواند شامل موارد زیر باشد:

آزمایش خون شامل شمارش سلولهای خونی و بیوشیمی خون، سی تی اسکن، سونوگرافی کیسه صفرا، کوله سیستوگرافی (عکسبرداری از کیسه صفرا با ماده حاجب و اشعه ایکس) و نیز عکسبرداری ساده از کیسه صفرا با اشعه ایکس.

درمان:

در مواردی که سنگ کیسه صفرا علامتی ایجاد نمیکند، نیاز به درمان ندارد.

۱) درمان دارویی ۲) درمان جراحی ۳) سنگ شکنی با امواج صوتی (لیتوتریپسی).

۱- درمان دارویی: به محض اطمینان از وجود سنگ کیسه صفرا درمان ضروری می شود حتی اگر احساس هیچ نوع ناراحتی نشود زیرا خطر بسته شدن مجرای صفراوی وجود دارد. در شرایطی که جراحی با خطر توأم باشد درمان با دارو برای سنگهای کوچک کلسترول بهتر از جراحی است. اما چنانچه سنگها دارای مواد دیگری مانند کلسیم باشد و یا سنگ در مجرای صفرا مستقر شده باشد درمان با جراحی یا اولتراسون امکان پذیر است.

صفرای چیست؟

صفرای مایعی است که در کبد ساخته شده و در کیسه صفرای ذخیره و تغلیظ می گردد تا موقعی که بدن نیاز به هضم چربیها پیدا کند. در این زمان کیسه صفرای منقبض شده و صفرای را از طریق مجاری صفرای به داخل روده کوچک می ریزد، جایی که صفرای به هضم چربیها کمک میکند. (صفرای حاوی آب، کلسترول، نمکهای صفرای، پروتئینها و بیلی روبین است) نمکهای صفرای، با چربیها ترکیب میشوند و بیلی روبین (رنگ دانه) نیز به صفرای و مدفوع رنگ زرد میدهد.

سنگهای صفرای چگونه تشکیل می شوند؟

سنگهای کیسه صفرای اجسام بلوری هستند که به دلیل سخت و متراکم شدن اجزای طبیعی و غیرطبیعی صفرای به وجود می آیند.

انواع سنگ صفرای:

۱- سنگهای کلسترولی: حدود ۸۰٪ سنگهای صفرای از رسوب کلسترول ایجاد می شود و به سنگهای کلسترولی (Cholesterol) معروف هستند. در بسیاری از افراد که دچار سنگهای کیسه صفرای می شوند میزان کلسترول موجود در صفرای بیش از حدی است که بتواند به حالت محلول پایدار باقی بماند و در نتیجه در صفرای فوق اشباع با کلسترول، بلورهای کلسترول تشکیل می شود. رسوب تدریجی کلسترول بر روی یکدیگر منجر به پیدایش سنگهای صفرای کلسترولی میشود.

۲- سنگهای رنگ دانه ای یا پیگمانته: سنگهای کوچک و تیره ای هستند که از بیلی روبین ساخته می شوند. عوامل موثر در ایجاد سنگهای رنگ دانه ای عبارتند از:

الف) عوامل ژنتیکی: مثلاً در آسیائیهی بیشتر از سایر نقاط است.

ب) سیروز الکلی

ج) عفونت مزمن مجاری صفرای

د) اختلالات خونی ارثی مانند کم خونی داسی شکل

(که در آن بیلی روبین زیادی تشکیل میشود).

ذ) سن بالا

به طور کلی عواملی که در ایجاد سنگ کیسه صفرای

دخالت دارند کدامند؟

۱- وراثت: سنگ کیسه صفرای در بعضی خانواده ها بیشتر است و به خصوص در بستگان درجه اول کسانی که سنگ کیسه صفرای گرفته اند بیشتر دیده می شود.

۲- نژاد: بومیان آمریکا و آسیائیهی استعداد ژنتیکی برای ترشح میزان زیادی کلسترول در صفرای دارند و در آفریقا سنگ صفرای نادر است.

۳- جنس: سنگ کیسه صفرای در ۱۰٪ زنان و ۵٪ مردان بالغ در جامعه دیده می شود.

۴- هورمون استروژن: به نظر میرسد مصرف قرصهای حاملگی (حاوی استروژن) سطح کلسترول را در صفرای افزایش و حرکت کیسه صفرای را کاهش میدهند که این دو مورد میتوانند منجر به سنگ صفرای شوند.

۵- چاقی: مطالعات نشان داده که تا ۵۰٪ افراد خیلی چاق دچار سنگ کیسه صفرای میگردند و چاقی به خصوص در سن زیر ۵۰ سالگی باعث تشکیل سنگ کیسه صفرای می شود.

۶- سن: با افزایش سن احتمال سنگ کیسه صفرای بالا میرود به طوریکه اغلب بیماران دچار سنگ کیسه صفرای در سنین ۵۰ تا ۷۰ سالگی هستند.

۷- داروها: مصرف داروهای پایین آورنده چربی خون بخصوص

کلوفیبرات احتمال تشکیل سنگ صفرای را افزایش میدهند. همچنین مصرف سفتریاکسون نیز در تشکیل سنگ صفرای نقش دارد.

۸- دیابت (بیماری قند): در دیابتی ها سنگ کیسه صفرای سه برابر افراد عادی دیده می شود.

۹- رژیم غذایی: مصرف گوشت قرمز و تخم مرغ، شیرینی فراوان و حبوبات به مقدار زیاد باعث افزایش احتمال سنگ کیسه صفرای می شود. مصرف میوه و سبزی تازه احتمال بروز را کم میکند و به همین دلیل شیوع آن در گیاه خواران بسیار پایین است. فعالیت و تحرک کم و همچنین یبوست در تشکیل سنگ کیسه صفرای موثر است.

۱۰- کاهش سریع وزن: در کاهش سریع وزن، کبد کلسترول اضافی را به درون کیسه صفرای ترشح مینماید که میتواند باعث سنگ صفرای شود.

نشانه های سنگ صفرای چیست؟

بسیاری از افراد دارای سنگ صفرای نشانه ای ندارند (۵۰٪). این سنگهای «بی علامت» تداخلی با عملکرد کیسه صفرای، کبد یا لوزالمعده نداشته و نیازی به درمان ندارند.

۱- درد: درد به علت انسداد مجاری خروجی صفرای (مجرای سیستیک) و معمولاً پس از خوردن غذای پرچرب و سنگین شروع می شود و ۳۰ دقیقه تا چند ساعت طول میکشد سپس بهبود می یابد. این دردها که از خفیف تا خیلی شدید متغیر است در قسمت بالای شکم و زیر دنده های انتهایی راست حس می شود و به کتف و شانه راست و یا به اطراف معده (اپی گاستر) انتشار مینماید.

۲- تهوع و استفراغ

۳- یرقان (زردی)